

Lặng lẽ lễ tang Thương Tín: Quán chiếu Phật học và ký ức nghệ thuật

ISSN: 2734-9195 19:58 13/12/2025

Hãy để ký ức nghệ thuật sống động bằng hành động chăm sóc, lưu giữ và tiếp nối. Đây là cách hay nhất để tôn vinh một đời người đã cống hiến cho nghệ thuật.

Sự ra đi của Nghệ sĩ Bùi Thương Tín (Thương Tín) vào ngày 08/12/2025 và lễ tang diễn ra giản dị, ít ồn ào, đặt ra cho công chúng nhiều câu hỏi sâu hơn về thân phận người nghệ sĩ, giá trị ký ức văn hóa và cách xã hội tiễn người ra đi. Những bản tin cho thấy tang lễ diễn ra tại quê nhà Phan Rang, gia đình chủ trương riêng tư, không cho livestream; chỉ có thân quyến, vài người bạn và một số khán giả địa phương đến tiễn biệt trước khi an táng tại nghĩa trang Hòa Thủy.

(Ảnh: Internet)

Bài viết này không nhằm kể lại từng chi tiết đời tư, mà là dùng lăng kính Phật học: Vô thường (Anicca), Khổ (Dukkha) và Vô ngã (Anatta), phối hợp với bình luận văn hoá - nghệ thuật, để soi chiếu những mảng tối và sáng trong đời nghệ sĩ, cũng như cách xã hội chúng ta ghi nhận và giữ gìn ký ức văn hóa.

Vô thường và ánh hào quang: nghệ thuật là hiện tượng, không phải bảo vật bất diệt

Trong Phật học, vô thường không là bi kịch duy nhất mà là chân lý trung tâm: mọi hình tướng sinh - huy - mãn - khấu đều biến dịch. Ánh hào quang sân khấu, những vai diễn để đời, như những gì công chúng từng nhớ về Thương Tín, chỉ là hiện tượng trong dòng thời gian. Việc một tài tử từng một thời nổi tiếng được tiến đi trong khung cảnh giản lược và ít người tham dự không phải là “sự sụp đổ” duy nhất, mà là biểu hiện cụ thể của vô thường trong đời sống văn hoá.

Tin tức báo chí ghi lại sự vắng mặt của đám đông, lời cầu nguyện thầm lặng của láng giềng và hàng xóm, tất cả mời gọi chúng ta chiêm nghiệm: danh vọng là duyên, không phải sở hữu bền vững.

Nhìn từ khía cạnh nghệ thuật, di sản của Thương Tín không giảm sút vì lễ tang giản đơn; ngược lại, giá trị nghệ thuật được lưu giữ trong tác phẩm, trong ký ức tập thể, trong cách thế hệ sau tiếp cận phim ảnh cũ. Nghệ thuật sống qua tiếp nhận, phê bình và nhắc lại những thực hành tinh tế hơn một hình ảnh qua một buổi tang lễ.

Nỗi cô đơn cuối đời: tương quan trách nhiệm tập thể - xã hội - cá nhân hóa phúc lợi

(Ảnh: Internet)

Các bài báo miêu tả những năm cuối đời của Thương Tín là chuỗi bệnh tật, khó khăn, có thời điểm cần trợ giúp từ bè bạn như nhạc sĩ Tô Hiếu, hình ảnh phổ

biến với không ít nghệ sĩ lớn tuổi trong đời sống hiện đại, nơi mạng lưới an sinh và quan tâm cộng đồng đôi khi không đủ mạnh.

Từ góc nhìn Phật học, “lý do” khổ đau được giải thích qua duyên khởi và nghiệp, nhưng Phật giáo cũng dạy từ bi hành động, nghĩa là thấy khổ và làm điều thiết thực để giảm khổ. Câu hỏi đặt ra cho xã hội là: *chúng ta có thể thực hành lòng từ bi ở mức cấu trúc (chính sách, hệ thống y tế, an sinh cho nghệ sĩ) chứ không chỉ dừng ở cảm xúc riêng lẻ?* Ký ức đẹp thì cần có không gian để được duy trì, nhưng trước hết là mạng lưới trợ giúp khi người nghệ sĩ còn sống.

Lễ tang giản dị: chính niệm, tôn trọng và đạo đức truyền thông

Gia đình có yêu cầu hạn chế livestream, giữ không gian riêng tư và tang lễ diễn ra trong yên lặng, điều này gợi tới tinh thần chính niệm: tôn trọng khoảnh khắc chuyển tiếp giữa sống và chết, tránh biến nỗi đau thành vật phẩm truyền thông. Các phóng sự ghi nhận quyết định gia đình và không khí trầm lắng tại hiện trường.

(Ảnh: Internet)

Trong thời đại truyền thông số, nơi mọi thứ dễ bị khuếch tán, Phật học nhắc nhở chúng ta về **Giới (Sīla)** và **Tĩnh giác (Sati)**: phóng viên, người hâm mộ và cả công chúng có trách nhiệm hành xử đạo đức, không xâm phạm sự riêng tư, không thương mại hóa nỗi đau. Cách lễ tang được tổ chức phản ánh lựa chọn đạo đức của gia đình và một lời nhắc tới nghề báo về trách nhiệm khi đưa tin sự sống-chết.

Di sản nghệ thuật: ký ức tập thể và ý nghĩa vượt thời đại

Di sản một diễn viên không chỉ là đời sống cá nhân mà là tác phẩm, những bộ phim ghi dấu, những vai diễn đã chạm tới công chúng. Nhiều bài báo, khi tường thuật về lễ tang, vẫn lồng vào đó những ký ức điện ảnh: *vai Sáu Tâm, Ván bài lật ngửa, Biệt động Sài Gòn...* Điều này cho thấy ký ức nghệ thuật vẫn tồn tại độc lập với nhịp thở đời thường, được phục sinh mỗi khi khán giả xem lại, giảng dạy, hoặc trích dẫn.

(Ảnh: Internet)

Phật học cung cấp một góc nhìn bổ sung: thay vì bám víu vào bản ngã (cái “tôi” diễn viên), chúng ta có thể trân trọng những duyên tạo nên tác phẩm như đạo diễn, kịch bản, bối cảnh, khán giả và nhìn tác phẩm như một “hiện tượng vô thường” nhưng giàu ý nghĩa. Điều đó mời gọi một thái độ thưởng thức nghệ thuật vừa say mê vừa tỉnh trí.

Từ bi đối với người ở lại: biểu hiện thiết thực và nghi lễ cộng đồng

Tang lễ đơn sơ làm nổi bật một nhu cầu khác: chăm sóc người ở lại. Người thân, con cháu, những người từng đồng hành, họ cần không chỉ lời chia buồn mà cả hỗ trợ vật chất, pháp lý, tinh thần. Phật giáo dạy rằng nghi lễ không chỉ an ủi người mất mà còn là phương tiện chữa lành cho người sống: tụng kinh, cầu siêu, bố thí, gặp gỡ chia sẻ ký ức, những hành động thực tế có thể giảm bớt khổ đau. Tin tức mô tả các nghi thức tụng niệm và những lời cầu nguyện tại lễ động

quan; đây là những biểu hiện văn hóa, tôn giáo giúp cộng đồng chuyển hóa nỗi đau.

Từ câu chuyện Thương Tín, có vài đề xuất mang tính thực tiễn, phù hợp cho báo chí, tổ chức văn hóa và cơ quan quản lý:

1) *Xây dựng mạng lưới bảo trợ cho nghệ sĩ lớn tuổi:* chương trình chăm sóc sức khỏe, bảo hiểm nghề nghiệp, quỹ hỗ trợ (những mô hình tương tự đã tồn tại ở nhiều nước).

2) *Khuyến khích ghi nhận di sản nghệ thuật có hệ thống:* bảo tồn phim, phỏng vấn đời sống nghệ sĩ, lưu trữ tài liệu để ký ức không bị mờ nhạt.

3) *Định chuẩn đạo đức đưa tin về tang lễ và đời tư:* tôn trọng yêu cầu gia đình, hạn chế truyền thông xâm nhập, thực hành nghề nghiệp dựa trên nguyên tắc từ bi.

4) *Khuyến khích cộng đồng tham gia nghi lễ an ủi thiết thực:* từ thiện, thăm hỏi, hỗ trợ gia đình, đồng hành tinh thần cho con cháu người đã khuất.

Những hành động ấy vừa là biểu hiện của từ bi ứng xử, vừa là cách xã hội tự bảo đảm rằng nhân cách Văn hóa - Nghệ thuật không bị bỏ rơi khi con người rời đi.

(Ảnh: Internet)

Thay lời kết: Tiếng vọng và nốt lặng

Lễ tang giản đơn của Thương Tín là một nốt lặng trong bản giao hưởng thời đại, nhưng nốt lặng ấy không xóa nhòa tiếng vọng ông để lại trên màn ảnh. Dưới lăng kính Phật học, chúng ta ghi nhận vô thường mà không bi quan, nhìn thấy khổ đau mà không phớt lờ trách nhiệm, tôn vinh nghệ thuật mà không tôn thờ hình thức. Hãy để ký ức nghệ thuật sống động bằng hành động chăm sóc, lưu giữ và tiếp nối. Đây là cách hay nhất để tôn vinh một đời người đã cống hiến cho nghệ thuật.

Tác giả: **Cổ Nguyệt**

Nội dung tham khảo:

+ Bài viết: *Đám tang điều hui của Thương Tín, khép lại một đời ngôi sao màn bạc lừng lẫy.* <https://thanhnien.vn/dam-tang-diu-hui-cua-thuong-tin-khep-lai-mot-doi-ngoi-sao-man-bac-lung-lay-185251210160611447.htm>

+ Bài viết: *Lễ đưa tang tài tử Thương Tín: Vợ cũ và con gái 12 tuổi xuất hiện lặng lẽ.* <https://dantri.com.vn/giai-tri/le-dua-tang-tai-tu-thuong-tin-vo-cu-va-con-gai-12-tuoi-xuat-hien-lang-le-20251210171335164.htm>

+ Bài viết: *Mưa lớn ở lễ tang tài tử Thương Tín.* <https://znews.vn/mua-lon-o-le-tang-tai-tu-thuong-tin-post1609971.html>

+ Bài viết: *Cấm livestream trong tang lễ Thương Tín.* <https://tienphong.vn/cam-livestream-trong-tang-le-thuong-tin-post1803419.tpo>

+ Bài viết: *Gia đình, khán giả tiễn biệt tài tử Thương Tín.* <https://vnexpress.net/gia-dinh-khan-gia-tien-biet-tai-tu-thuong-tin-4991945.html>